

BELGISCHE SENAAT

VERGADERING VAN 2 JUNI 1927

Verslag uit naam van de Commissie voor de Justitie, belast met het onderzoek van het Wetsontwerp tot wijziging der wet van 30 Juli 1889 betreffende den gerechtelijken bijstand en de toelating om kosteloos te procederen. (Tekst door de Kamer der Volksvertegenwoordigers gewijzigd.)

(Zie de n^{rs} 411 (zitting 1922-1923), 119 (zitting 1923-1924), 272, 285, 295, 310 (zitting 1925-1926) en de Handelingen van de Kamer der Volksvertegenwoordigers, vergaderingen van 13 en 26 November 1924; 6 Mei, 2 en 9 Juni 1926; de n^{rs} 15, 155 (zitting 1922-1923), 148 (zitting 1925-1926) en de Handelingen van den Senaat, vergadering van 19 Juli 1923.)

Aanwezig : de heeren PIRARD, voorzitter ; ASOU, DECLERCQ, DE LEY, DU BOST, LIGY, MEYERS, VAN FLETEREN en DESWARTE, verslaggever.

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

Verschillende bepalingen van het Regeeringsontwerp, door den Senaat aan de Kamer overgemaakt, werden door deze niet aanvaard. Zeggen wij dadelijk dat integendeel de amendementen in dit opzicht door haar aangenomen, naar de meening van uwe Commissie voor de Justitie, door den Senaat kunnen worden goedgekeurd.

Hier volgen beknopt de wijzigingen door de Kamer aangebracht :

De wet van 1889 gaf een omschrijving van den gerechtelijken bijstand, wat niet het geval was met het besproken ontwerp. Mits enkele gelukkige kleine wijzigingen, werd de bepaling herhaald en maakt zij het eerste artikel uit van het huidig ontwerp.

Het ontwerp kende bevoegdheid toe aan het bureel voor kosteloze raadpleging van het arrondissement waar de verzoeker zijn verblijfplaats had. De

huidige tekst herstelt de bevoegdheid van het bureel van het arrondissement waar de bijstand moet verstrekt worden.

De tekst aan den Senaat overgemaakt vereenvoudigt het verleen van het *Pro Deo* « aan den verweerder ». Het is de rechtbank waarbij het geschil wordt aanhangig gemaakt die zal kunnen beslissen over de vraag van vergunning van den kosteloozen rechtsbijstand ten bate van de verwerende partij.

Eveneens heeft de Kamer gemeend dat er voor de dringende gevallen geen bezwaar bij was niet het bureel, doch den rechter voor wien het geschil gebracht werd, bevoegd te maken.

Het oorspronkelijk ontwerp richtte het bureel voor kosteloze raadpleging in met aan leden van de balie, bijgestaan door het openbaar ministerie, de zorg toe te vertrouwen kennis te nemen van de vragen om bijstand. De Kamer heeft verkozen het bureel samen te stellen uit een rechter, aangeduid door den voor-

zitter der rechtbank, en die een bijzondere kamer uitmaakt, voorzien van een toegevoegden rechter en van een griffier. Het voorgelegd verslag stelde aan de Kamer voor den verplichten bijstand van het openbaar ministerie af te schaffen, doch in dit opzicht heeft zij haar Commissie niet gevolgd (art. 9 en 11).

Anderzijds heeft zij het stelsel verworpen waarbij grootere waarborg werd voorzien voor het bureel, bij het Hof van beroep ingesteld, dan voor de bureelen in eersten aanleg, en ook hier zien wij geen doorslaande reden in om U voor te stellen bij het oorspronkelijk stelsel van het ontwerp te blijven.

Wij zeggen hetzelfde voor de amendementen die de procedure tot het verkrijgen van den bijstand hebben vereenvoudigd, alsmede de waarborgen voorgeschreven voor het bewijs van onvermogen.

Ten slotte hebben wij geen enkel bezwaar tegen het afschaffen van het hooger beroep bij het bureel in geval van intrekking van den bijstand, noch tegen de toekenning van de bevoegdheid, in dit opzicht, aan de rechtbank waarbij het geding werd ingesteld. In zijn huidige staat, zooals in zijn oorspronkelijken vorm, bevat het ontwerp een reeks belangwekkende bepalingen, die men moet wenschen bepaald te zien aannemen : het stelsel van het gedeeltelijk *Pro Deo* (art. 5), de toepassing van het *Pro Deo* op de akten van genadige rechtspraak (art. 2, 2°), de verzoening inzake de aanvragen om uitkeering tot onderhoud (art. 35), de betaling door den Staat niet alleen van de zegel-, registratie- en griffierechten (art. 40), doch ook van al de gerechtskosten, de onkosten van de ministerieele ambtenaren, het eereloon van de deskundigen, de kosten der getuigen, de kosten van inlassching in de dagbladen, de bijkomende onkosten van de openbare of ministerieele ambtenaren en zelfs het vierde van het eereloon der deurwaarders (art. 41). Eveneens zal de Minister van Justitie ter beschikking van de bureelen voor kosteloze raadpleging credieten stellen om

de geringe onkosten te dekken, waarbij behooren de kleine uitgaven met inbegrip van de kosten van briefwisseling der advocaten, belast hun bijstand te verleen en aan de onvermogenen (a. 48).

Artikel 42 voorziet dat de uitgaven (met inbegrip van het eereloon van den pleitbezorger en de niet-betaalde drie vierden van het eereloon van den deurwaarder) ten laste van den onvermogene worden verhaald, indien hij in staat is ze te voldoen en bovendien hoofdelijk op de wederpartij, indien deze in de kosten verwezen werd of indien een minnelijke schikking werd getroffen.

* * *

De advocaten.

Wat den advocaat betreft, zijn toestand zal zeer verschillen met dezen van de overige gerechtsdienaars.

De Regeering had de nieuwigheid aangenomen door het Bestendig Comité van den Raad voor Wetgeving voorgesteld en, bij artikel 43 van het ontwerp, een bepaling voorzien, die door den Senaat werd aangenomen en luidde : « Het ophouden van het onvermogen alleen geeft aan den advocaat het recht tot het *ontvangen* of *vorderen* van honorarium, waarvan het bedrag door den stafhouder begroot wordt. »

In zijn verslag namens bedoeld comité uitgebracht, verwees de procureur-generaal Servais naar het *Recueil des Décisions du Conseil de l'Ordre des Avocats près la Cour d'appel de Bruxelles* (n° 349); bedoeld besluit heeft echter niet een zoo volstreckte strekking. Na verklaard te hebben dat de regel voor den advocaat, door het bureel voor kosteloze raadpleging aangewezen, de volkomen kosteloosheid is van zijn tussenkomst, voegt het besluit er aan toe dat deze regel uitzondering lijdt indien het eereloon spontaan door den client wordt aangeboden en indien de toelating het te ontvangen aan het bureel werd gevraagd en werd toegestaan.

Artikel 43 van het ontwerp is artikel 47

geworden van den tekst door de Kamer aan den Senaat overgemaakt. Het principieel verbod eereloon te *vorderen* wordt behouden, doch het verbod er te *ontvangen* valt weg.

De oude traditie wordt aldus eenigermate hersteld. Doch de balie zou het verbod eereloon te vorderen, leniger willen maken, zooals het ontwerp reeds talrijke voormelde bepalingen van de wet van 1889 heeft verruimd.

Men moet zich niet ontveinzen dat, zelfs onder het stelsel der wet van 1889, abnormale toestanden zich konden voordoen naar aanleiding van eereloozen van advocaten.

Het meest typische geval is dit van een vordering tot schadeloosstelling wegens ongeval. Een prodeïst trekt, bij voorbeeld, eene som van 10,000 frank.

Zoo hij vrij zijn advocaat had gekozen, dan zou deze, zelfs in geval van kosteloze rechtspleging, eereloon mogen vorderen. Bij betwisting zou dit eereloon door den Raad van de Orde worden bepaald. Integendeel, omdat de advocaat van ambstwege werd aangesteld, zal hij niets mogen vorderen. Dat is blijkbaar verkeerdt.

Van een anderen kant had de Raad van de Orde der Advocaten bij het Hof van beroep te Brussel, bij de herziening van het Stage-reglement, in den loop van 1926, besloten het traditioneel stelsel te wijzigen met den advocaat te machtigen, in uitzonderlijke gevallen, niet alleen eereloon aan te nemen doch er zelfs te vragen. Hij had voorzien dat, vanaf de eerste verschijning van den onvermogene voor het bureel voor kosteloze raadpleging, dit laatste, met een advocaat aan te duiden, tevens had kunnen aangeven dat de zaak, al naar gelang van den afloop, aanleiding mocht geven tot bepaling van een matig eereloon. Dit was in zekeren zin vooruitloopen op het beginsel van het gedeeltelijke *Pro Deo*.

Voor den gebiedenden tekst van artikel 47 moest deze nieuwigheid verdwijnen

De balie daarentegen zou haar wenschen behouden te zien.

Dat kosteloosheid de regel blijve, dat is onmisbaar, doch in uitzonderlijke gevallen zou het passen dat het vorderen van matig eereloon toegelaten werd.

In dit opzicht voorziet het ontwerp slechts het geval dat het onvermogen mocht ophouden. Hooger hebben wij het geval aangehaald van een onvermogene die een geding wint dat hem toelaat een tamelijk belangrijke som gelds te innen.

Doch artikel 5 wijst nog op een meerkenschetsend geval: dit van een gedeeltelijk *Pro Deo*. Hij die bijstand geniet, slechts ten halve onvermogen zijnde, moet een consignatie storten in handen van den ontvanger der registratie. Deze som, zoo het geding verloren wordt, dient om de kosten en honoraria van deurwaarders, pleitbezorgers, deskundigen en getuigen te betalen, daarna de rechten die de Schatkist ten goede komen. Blijft er iets over dan wordt het aan den behoeftige overhandigd (a. 45).

Wordt het geding gewonnen en heeft de wederpartij de kosten vereffend, dan wordt de consignatie aan den behoeftige teruggeschonken (art. 42).

Hoe heeft men er niet onmiddellijk aan gedacht, bij verlies van het proces, zoo er een saldo overblijft, en in elk geval zoo het geding gewonnen wordt, dat de behoeftige, die in staat was dergelijke consignatie te storten, voor elementairen plicht heeft de bemiddeling te erkennen van den advocaat die hem werd aangewezen?

Ware het niet paradoxaal te zien dat de behoeftige, die bij voorbeeld 300 frank voorraad heeft gestort, bij den ontvanger der registratie, en die een geding wint dat hem 10,000 frank opbrengt, niet alleen die 10,000 frank opstrijkt zonder iets aan zijn advocaat af te staan, doch zelfs zijn 300 frank voorraad bij den ontvanger gaat weghalen?

Bij de meeste balies wordt de verdediging van de behoeftigen toevertrouwd aan de jonge advocaten, onder het waak-

zaam toezicht van de voorzitters der kosteloze raadpleging en van hunne bijzitters, welker opdracht meer en meer doelmatig werd gemaakt door de reglementen die bij sommige balies van kracht zijn en onder meer te Brussel.

Meer dan ooit hebben de jonge advocaten te strijden met de moeilijkheden van het bestaan, bij den aanvang van eene loopbaan waar men niet vlug vooruitkomt.

Volstaat het, om in te gaan op hunne rechtmatige klachten, zich te bepalen bij de terugbetaling van hunne zegelkosten, en ware het niet billijk, in sommige uitzonderlijke gevallen, hun toe te laten een matig eerloon te vorderen waarvan de inning veel minder buitengewoon ware dan de volstreekte kosteloosheid in dergelijke gevallen?

De afzonderlijke gevallen, zooals het ophouden van het onvermogen, het gedeeltelijk *Pro Deo*, enz., zijn vatbaar voor al te veel verscheidenheid en schakeeringen, dan dat de wet in een strakken tekst hen zou kunnen voorzien. Dit alles dient naar een Koninklijk Besluit te worden verwezen dat, noodzakelijkerwijze, na enkele toelichtingen te hebben gegeven, op zijne beurt naar de overheden der Orde zal verwijzen.

Ten slotte, om de uitvoering te verzekeren van de beslissingen der balies in de gevallen waarin een voorraad werd gestort bij den ontvanger der registratie, zou het passen dat werd voorzien dat de voorraad niet zal mogen worden terugbetaald aan hem die den bijstand genoot zonder dat het eerloon van den advocaat daarvan werd afgenomen. Voor de volgorde der voorafnemingen voorziet artikel 45 dat men de tijdsorde der verstrekte ambtsplichten zal volgen: deurwaarders, pleitbezorgers, deskundigen, getuigen. Pas daarna volgt de fiscus. Wij stellen voor dat de advocaten na de deurwaarders, pleitbezorgers, deskundigen en getuigen zouden komen, doch vóór den fiscus. Deze volgorde zal normaal zijn vermits, chronologisch, de advocaat zijn eerloon pas eischt als de zaak is afgelopen.

*
* *

Wij komen hier niet terug op de samenstelling der rechtscolleges belast met het verleenen van kosteloze rechtspleging: advocaten of magistraten.

Het lijkt wel dat het ontwerp van het Bestendig Comité van den Raad voor Wetgeving (dat het ontwerp van de Regeering is geworden) en er op neerkomt den advocaat, voorzitter van het bureel voor kosteloze rechtspleging, te herscheppen in een *Pro Deo* rechter, niet de minste kans meer heeft te worden aangenomen na de debatten in de Kamer.

Derhalve moeten de artikelen 6 en 14 der wet van 30 Juli 1889 op den rechtsbijstand, die de aanwijzing regelen van de advocaten voor de behoeftigen door de bureelen voor kosteloze raadpleging, wanneer er zulke bestaan, van kracht blijven: het zijn de eenige artikelen dezer wet die niet worden ingetrokken. Artikel 51 van het wetsontwerp dat door de Kamer aan den Senaat wordt overgemaakt bepaalt dit uitdrukkelijk (doch vermeldt bij vergissing de artikelen 7 en 15 der wet van 1889 in plaats van 6 en 14).

Daarentegen is het beslist verkeerd dat hetzelfde artikel de intrekking voorziet van artikel 24 van het decreet van 14 December 1810, houdende regeling van de uitoefening van het beroep van advocaat.

Inderdaad, dit artikel 24 slaat op de inrichting, door de balies, van de bureelen voor kosteloze raadpleging.

In het oorspronkelijke ontwerp werd het bureel voor kosteloze raadpleging een echt rechtscollege, zoodat het slotartikel de intrekking voorzag tevens van de wet van 1889 in haar geheel en van artikel 24 van het decreet van 1810.

Doch, van het oogenblik dat de aanduiding van den advocaat geschiedt zooals onder het tegenwoordig stelsel, en dat men de artikelen 6 en 14 der wet van 1889 opnieuw invoert, moest men ook artikel 24 van het decreet van 1810 andermaal invoeren. Inderdaad, hoe zouden de bureelen voor kosteloze

raadpleging advocaten kunnen aanduiden zoo men het artikel van het decreet intrekt dat deze bureelen in het leven roept?

De deurwaarders.

ART. 41. — Het oorspronkelijke ontwerp van den Raad voor Wetgeving in zijn artikel 37, kende aan de deurwaarders de volledige kosten toe van hunne akten, met inbegrip van de uitschotten, doch deze toekenning is den Minister-raad te mild voorgekomen, gelet op de inkrimping van de uitgaven, en de bezoldiging van de deurwaarders werd gebracht op een vierde van de akte voor het oorspronkelijke stuk en het afschrift.

Artikel 37 werd als volgt door den Raad voor Wetgeving opgesteld :

« Het bestuur van registratie en domeinen doet, ter ontlasting van hem die bijstand geniet, het voorschot overeenkomstig artikel 104 van het Koninklijk besluit van 1 September 1920 houdende het algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken : van de kosten van vervoer en verblijf van de magistraten, openbare of ministerieele ambtenaren, deskundigen en getuigen, van het loon der deskundigen, van het getuigengeld, van de kosten van inlashing in de dagbladen, wanneer zij door de wet zijn voorgeschreven of door den rechter zijn toegelaten, van de bijkomende onkosten en van het vierde van de salarissen van deurwaarders, alsmede van de bijkomende onkosten der andere openbare of ministerieele ambtenaren. »

In den Franschen tekst komt het woord « déboursés » opnieuw in het artikel 41 voor. Om te weten wat daaronder moet worden verstaan verwijzen wij naar het *Tarief der gerechtskosten in burgerlijke en handelszaken*. Men leest daar onder meer in : (bezoldiging en uitschotten der deurwaarders (1).

« ART. 23. — De uitschotten zijn verschuldigd buiten de bij dit tarief toegekende belooningen.

» ART. 24. — Worden onder meer als uitschotten gerekend :

» 1° De afschriften van of uittreksels uit met de exploten beteekende authentieke of onderhandsche stukken van allen aard;

» 2° De correspondentiekosten ;

» 3° De kosten wegens inschrijving op het zaakregister;

» 4° De reiskosten.

» ART. 26. — Aan den deurwaarder wordt toegekend voor :

» 1° De afschriften of uittreksels beteekend met de exploten : 60 centiem per rol berekend tegen twintig regels per bladzijde en acht tot tien lettergrepen per regel of op dezen voet geschat; ieder gedeelte telt als een rol. In de exploten van elken aard wordt de uiteenzetting van middelen en beweegredenen buiten den door de wet voorgeschreven tekst, als rol geschrift gewaardeerd;

» 2° De correspondentiekosten, voor elke akte :

» Klas A, 1 frank; klas B, fr. 1-20; klas C, fr. 1-60; klas D, fr. 2-50; klas E, 3 frank;

» 3° Inschrijving van ieder exploot op het zaakregister, 50 centiem.

» ART. 27. — De verplaatsing van den deurwaarder over een afstand van 2 kilometer van zijn standplaats af wordt gewaardeerd op 3 frank. Voor elken kilometer meer, afgelegd zoowel bij de heen- als bij de terugreis, wordt 60 centiem gerekend. Dit laatste bedrag alleen is verschuldigd, wanneer de verplaatsing geschiedt binnen de grenzen van de standplaats van den deurwaarder. »

Een bijna gelijklopende opsomming van de uitschotten toegekend buiten de

(1) Koninklijk Besluit van 13 Februari 1924 (*Moniteur* van 23 Februari 1924), gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 14 Maart 1927 (*Moniteur* van 18 Maart 1927).

belooningen van de pleitbezorgers is te vinden in het Koninklijk besluit van 27 Maart 1924. (*Moniteur* van 30-31 Maart 1924, artikelen 55 tot 59.)

Om elke betwisting te vermijden bij de toepassing van ons artikel 41 en te voorkomen dat men zich zou beroepen op de beide Koninklijke besluiten van 18 Februari en 27 Maart 1924, moet de uitdrukking « déboursés » tweemaal in ons artikel gebezigd, worden vervangen door het woord « décaissements ».

Dit woord zal elke dubbelzinnige verklaring voorkomen. Het omvat de werkelijke uitgaven, bij voorbeeld, de correspondentiekosten, de reiskosten, de inschrijving in het zaakregister, de afschriften van of uittreksels uit de te beteekenen stukken. Het omvat eveneens de belastingen door de ministerieelen ambtenaar betaald voor rekening van zijn client, zooals de rechten van registratie, griffie, zegel, enz. (bij voorbeeld in geval van gedeeltelijk *Pro Deo*).

Ons amendement in den Franschen tekst zal aan het Beheer der registratie en domeinen de zoogezegde « uitschotten » besparen die feitelijk een honorarium zijn.

Voorbeeld : De afschriften van en uittreksels uit de authentieke stukken voorzien bij artikel 26 van het *Tarief der deurwaarders* en bij artikel 57 van het *Tarief der pleitbezorgers* worden gewaardeerd als rol geschrift tegen den vasten prijs van 60 centiem per rol.

De toekenning voor rollen geschrift omvat dus twee zaken : Zij is een terugbetaling van de uitgave gedaan voor hunne stoffelijke vervaardiging en zij verleent een echte belooning, die in sommige gevallen zeer hoog kan loopen.

Het ware in strijd met den geest en de strekking van de wet tot hervorming van de kosteloze rechtspleging met als « déboursés » te beschouwen het volledige bedrag van de toekenning wegens rollen geschrift. Dit moge onder meer blijken uit de volgende uittreksels uit de Memorie van Toelichting :

« Zoo de balie op edelmoedige wijze

dien traditioneele last van de verdediging der behoeftigen aanvaardt en dragen kan, zoo gaan daarentegen de deurwaarders wier emolumenten in den grond vooral de *onkosten*, *schrijfkosten*, *reizen* en *vervoerkosten* moeten dekken, onder dien last zwaar gebukt...

» De *onkosten* der pleitbezorgers moeten hun op dezelfde wijze betaald worden, zoodat zij nog slechts voor de behoeftigen dat deel van hunne emolumenten *opofferen* waardoor hun geestelijke arbeid en hunne beroepsverantwoordelijkheid wordt vergoed, namelijk hun honorarium...

» Zoo de Staat de pleitbezorgers vergoedt voor hunne *voorschotten*, is het billijk dat hij hetzelfde doe ten behoeve der advocaten die in de zaken betreffende de behoeftigen dikwijls genoopt zijn tot *kosten* van briefwisseling welke de *begrooting* der jonge advocaten wel eenigzins *bezwaren*. Ook daarin voorziet het ontwerp : De Minister van Justitie stelt ter beschikking van de bureelen in eersten aanleg en in hooger beroep de noodige gelden om hunne kleine *uitgaven* te bestrijden. Daarbij hooren onder meer de *kosten* van briefwisseling van de bureelen en die van de advocaten belast met de verdediging van de tot gerechtelijken bijstand toegelaten behoeftigen, »

Andere amendementen.

ART. 1 en 2, 2°. — Men moet de notarissen naast de pleitbezorgers en de deurwaarders vermelden, als noodzakelijk gevolg van de uitbreiding van het voorrecht der kosteloosheid tot de akten der genadige rechtsmacht. Artikel 29 voorzag reeds de verdeling der kosteloze zaken door de tuchtkamer der notarissen. Ook moet artikel 30 in denzelfden zin worden aangevuld, vermits het enkel de niet verplichte mededeeling voorziet van het dossier met betrekking tot een aanvraag om bijstand aan een afgevaardigde van de kamer der pleitbezorgers en aan een afgevaardigde van de kamer der deurwaarders.

ART. 14, lid 1, *in fine*. — De leden der bureelen in eersten aanleg bij deze alinea bedoeld moeten de beide talen kennen. Dus niet lezen : « moeten de Vlaamsche taal machtig zijn ». Men moet dezelfde bewoordingen bezigen als aan het slot van het derde lid van hetzelfde artikel.

ART. 16. — Het ontwerp voorziet enkel beroep van de beslissingen der bureelen in eersten aanleg, doch niet van de vrederechters. Onze toevoeging van een tweede lid bij artikel 16 vult deze leemte aan. De tekst komt *mutatis mutandis* voort uit de artikelen 20 en 31.

ART. 22, lid 2, bepaalt dat de verzoeker bij zijn verzoekschrift de bij artikel 38 vereischte stukken voegt. Dit artikel is enkel van toepassing op den in België verblijvenden verzoeker, terwijl het volgende artikel op den verzoeker slaat die in het buitenland verblijft. Artikel 22, lid 2, moet dus verwijzen naar artikel 39.

ART. 22, lid 3. — Het bureel voor rechtsbijstand bepaalt den dag waarop partijen zullen worden gehoord. De woorden « tenzij het meent het verzoek onmiddellijk te moeten afwijzen », dienen weg te vallen. Inderdaad een onhandig opstel van het verzoek kon, op het eerste zicht, het ongegrond, ongerijmd, plagend doen schijnen, bezwaar dat verdwijnen zal na een grondig verhoor van den verzoeker.

ART. 22, lid 5. — Hier is een amendement geboden ingegeven door artikel 35. Dit artikel voorziet dat in eene zaak van uitkeering tot onderhoud, het bureel voor kostelooze raadpleging moet trachten partijen overeen te brengen. In geval van minnelijke schikking wordt daarvan een akte opgemaakt die ter griffie wordt bewaard. Bij niet naleving van de minnelijke schikking, kan de schuldeischer uitgifte van de akte bekomen, die uitvoerbaar wordt gemaakt door een beschikking van den voorzitter

van de rechtbank van eersten aanleg, waarbij het bureel is gevestigd (toepassing van de artikelen 1020 en 1021 van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering).

Het verslag bij de Kamer ingediend laat zich als volgt over deze nieuwigheid uit : « Men kan zich afvragen of de uitmuntende bepaling van artikel 31 (dat artikel 35 wordt) niet zou moeten uitgebreid worden. Zij bedoelt alleenlijk de zaken van uitkeering tot onderhoud : doch hoeveel andere zaken zouden op dezelfde wijze niet kunnen afgehandeld worden ! Het ware verstandig dezelfde rechtspleging toe te laten in talrijke zaken die, dank zij deze vereenvoudiging, niet verder zouden geraken dan het bureel voor gerechtelijken bijstand. »

Het zou te ver leiden met tot al deze zaken de mogelijkheid uit te breiden die enkel aan den schuldeischer eener uitkeering tot onderhoud wordt ingeruimd, en krachtens dewelke hij in den zeer gemakkelijken vorm voorzien bij de artikelen 1020 en 1021 de akten van minnelijke schikking zou kunnen uitvoerbaar maken. Op het stuk van uitkeering tot onderhoud, is de akte van minnelijke schikking natuurlijk zeer eenvoudig, zij bepaalt zich tot de vermelding van het bedrag en tot den datum der vervaldagen, en bijgevolg kan zij alleen volstaan mits beschikking van den voorzitter om als uitvoerbare titel te gelden. De geschillen in andere zaken zijn meestal veel meer ingewikkeld en het ware simplistisch gevaarlijk hen vatbaar te maken voor het voorschrift van uitvoerbaarheid.

Niettemin dient er altijd een spoor over te blijven van de verzoening om den ernst te vrijwaren van de overeenkomsten door bemiddeling van het bureel voor kostelooze raadplegingen gesloten, en desvoorkomend om de belangen te dienen van een der partijen in geval van niet naleving van de minnelijke schikking door de andere partij. Deze maatregel zal in de meeste gevallen partijen aanzetten de overeenkomst

na te leven en zal een geruststelling zijn voor het bureel dat het, eens zijne taak van verzoening afgeloopen, niet te vergeefs is opgetreden.

ART. 23, lid 2. — Het bureel kan het verzoek, voor het inwinnen van inlichtingen, verwijzen naar den procureur generaal. Lichte wijziging. Toe te voegen: « en hem verslag daarover vragen ». Dit met het oog op overeenstemming met artikel 22, slotalinea.

Artikel 40, lid 2, bepaalt dat op al de stukken van de rechtspleging melding moet worden gemaakt van de vergunning van bijstand. Het mag wel nader worden bepaald wat deze vermelding moet bevatten en dit is het doel van een onzer bijkomende amendementen.

ART. 43, lid 2. — De strafbepaling geeft niet duidelijk genoeg de mogelijke gradatie aan tusschen de minima-boete van 100 frank en het maximum gelijk aan tweemaal de gerechtskosten. Het zal volstaan na de woorden 100 frank het « minimum » in te voegen. Dit was de tekst van een amendement van de Regeering.

Bij ditzelfde artikel 43, lid 2, zou uwe

Commissie wenschen dat bepaald werd dat het maximum der fiscale boete het dubbele zal bedragen van de gerechtskosten voorgeschoten door het bestuur en niet van het dubbele van de kosten veroorzaakt door het geding. Het kan inderdaad gebeuren dat de schuldverdring van het bestuur uit hoofde van zijn voorschot niet de algeheelheid omvat doch enkel een deel van de gerechtskosten; namelijk in het geval van vergunning van gedeeltelijk *Pro Deo*. Ons amendement stelt in dit geval de straf in verhouding tot de hoegrootheid van het aan den fiscus berokkend nadeel en tot de zwaarwichtigheid van het wanbedrijf.

ART. 52 (nieuw). — Bepaling die noodig is voor de geleidelijke invoering van het nieuwe stelsel.

De Voorzitter,
L. PIRARD.

De Verslaggever,
ALBERIK DESWARTE.

Amendements proposés par la Commission de la Justice au texte amendé par la Chambre des Représentants.

ARTICLE PREMIER. — Lire la dernière phrase comme suit: « Elle assure aussi aux intéressés la gratuité du ministère des avocats, avoués, huissiers et notaires, dans les conditions ci-après déterminées ».

Amendementen voorgesteld door de Commissie voor de Justitie op den tekst door de Kamer der Volksvertegenwoordigers gewijzigd.

EERSTE ARTIKEL. — Den laatsten volzin te doen luiden: « Aan de belanghebbenden wordt daardoor eveneens, onder de hierna bepaalde voorwaarden, de kosteloze rechtsbijstand van advocaten, pleitbezorgers, deurwaarders en notarissen verzekerd. »

Art. 2, 2°. — Lire : « actes qui impliquent l'intervention d'un avoué, d'un huissier ou d'un notaire ».

Art. 14, alinéa 1, in fine. — Lire : doivent connaître les deux langues.

Art. 16. — Ajouter un alinéa 2, ainsi conçu :

« Les décisions ne sont pas susceptibles d'opposition. Elles ne peuvent être frappées d'appel que par le procureur du roi près le tribunal de l'arrondissement. L'appel est porté devant le bureau d'assistance judiciaire institué au siège de ce tribunal. Il sera formé dans les quinze jours du prononcé, par acte notifié aux parties, motivé, et contenant assignation à comparaître à jour fixe devant le dit bureau. La notification se fera comme en matière répressive. »

Art. 22, alinéa 2. — Lire la dernière phrase comme suit : « Dans l'un et l'autre cas, le demandeur joint à sa demande les pièces exigées par l'article 38 ou par l'article 39 ».

Art. 22, alinéa 3. — Supprimer les mots : « à moins qu'il n'estime que la requête doive être immédiatement rejetée ».

Art. 22, alinéa 5. — A lire comme suit : « Après avoir entendu les parties, le bureau essaie de les concilier. *Il dresse de l'arrangement un acte qui est signé par les parties ou qui constate qu'elles ne peuvent signer. Cet acte est conservé au greffe. Il pourra en être délivré copie à chacune des parties.* En cas de non-conciliation, le bureau statue immédiatement ou renvoie l'affaire à une autre audience pour information. »

Art. 23, alinéa 2. — A lire comme suit : « Le bureau peut renvoyer la demande au Procureur Général pour information et lui demander rapport ».

Art. 2, 2°. — Te lezen : « handelingen waarbij een pleitbezorger, een deurwaarder of een notaris moet optreden. »

Art. 14, lid 1, in fine. — Te lezen : beide talen machtig zijn.

Art. 16. — Een lid 2 toe te voegen, luidende :

« De beslissingen zijn niet vatbaar voor beroep. Hooger beroep van deze beslissingen staat alleen den procureur des Konings bij de arrondissementsrechtbank open. Het beroep wordt gebracht voor het bureel voor gerechtelijken bijstand gevestigd ten zetel van deze rechtbank. Het wordt ingesteld binnen vijftien dagen na de uitspraak, bij eene aan partijen te beteekenen met redenen omkleede akte, houdende aanzegging om op gestelden dag voor gezegd bureel te verschijnen. De beteekening geschiedt zooals in strafzaken. »

Art. 22, lid 2. — Den laatsten volzin te doen luiden : « In het een en het ander geval voegt de verzoeker bij zijn verzoek de bij artikel 38 of bij artikel 39 vereischte stukken. »

Art. 22, lid 3. — Den aanhef te doen luiden : « Het bureel bepaalt, bij uitspraak, enz. »

Art. 22, lid 5. — Te doen luiden : « Na partijen te hebben gehoord, tracht het bureel haar te verzoenen. *Het maakt van de schikking een akte op die onderteekend wordt door partijen of waarbij wordt vastgesteld dat deze niet kunnen teekenen. Deze akte wordt ter griffie bewaard. Aan elke van partijen kan er afschrift van verstrekt worden.* In geval van niet verzoening, doet het bureel onmiddellijk uitspraak of verwijst de zaak voor het inwinnen van inlichtingen naar een andere terechtzitting. »

Art. 23, lid 2. — Te doen luiden : « Het bureel kan het verzoek voor het inwinnen van inlichtingen verwijzen naar den Procureur Generaal en hem verslag vragen. »

Art. 30. — A lire comme suit :

« Les dossiers relatifs aux demandes d'assistance judiciaire peuvent être soumis, suivant le cas, à l'examen d'un délégué de la chambre des avoués, d'un délégué de la chambre des huissiers, *ou d'un délégué de la chambre des notaires*. Ces chambres auront la faculté de joindre une note au dossier. » (Le reste comme au projet).

Art. 40, alinéa 2. — Ajouter la phrase suivante :

« Cette mention doit renseigner la date de la décision et la juridiction ou le bureau de consultation gratuite qui l'a rendue. »

Art. 41. — Remplacer les deux fois le mot « déboursés » par le mot « décaissements ». — Ajouter un alinéa final conçu comme suit : « Un arrêté royal déterminera, s'il échet, les modalités d'exécution du présent article ».

Art. 43, alinéa 2. — Ajouter après les mots « amende fiscale de 100 francs », les mots : « *au minimum et...* »

Au lieu de « frais de justice occasionnés par le litige » lire : « frais de justice avancés par l'Administration ».

Art. 45. — En lire le texte comme suit :

« La provision versée par l'assisté conformément à l'article 5 est affectée d'abord au paiement des frais et honoraires dus aux huissiers, avoués, notaires, experts et témoins, suivant l'ordre de date des diverses prestations, *puis au règlement éventuel des honoraires de l'avocat désigné*. Si, à la fin du procès, la provision n'est pas épuisée, le solde est restitué, après paiement de tous les droits revenant au fisc, à l'assisté sur justification de la fin du litige. »

Art. 47. — A remplacer par le texte suivant :

« Le ministère de l'avocat désigné conformément à l'article 28 est gratuit. Toutefois, un arrêté royal réglera les

Art. 30. — Te doen luiden :

« De dossiers betreffende de aanvragen tot gerechtelijken bijstand kunnen aan een afgevaardigde van de kamer der pleitbezorgers en aan een afgevaardigde van de kamer der deurwaarders *of aan een afgevaardigde van de kamer der notarissen* worden medegedeeld tot onderzoek. Deze kamers kunnen een nota bij het dossier voegen. » (Het overige zooals in het ontwerp.)

Art. 40, lid 2. — Toe te voegen :

« Deze vermelding moet den datum der beschikking opgeven alsmede de rechtsmacht of het bureel voor kosteloze raadpleging welke haar heeft getroffen. »

Art. 41. — Een slotaline toe te voegen, luidende : « Een Koninklijk besluit bepaalt, desgevallend, de wijze van tenuitvoerlegging van dit artikel. »

Art. 43, lid 2. — Te wijzigen als volgt : « ... eene fiscale geldboete van *minimum* 100 frank... »

In plaats van « kosten veroorzaakt door het geschil » te lezen : « kosten door het Bestuur voorgeschoten ».

Art. 45. — Te doen luiden :

« De voorraad, overeenkomstig artikel 5 gestort door hem, die bijstand geniet, wordt gebruikt eerst tot betaling van de kosten en eereloonen verschuldigd aan de deurwaarders, pleitbezorgers, deskundigen en getuigen, naar de orde van den datum der onderscheidene werkzaamheden, *vervolgens tot gebeurlijke regeling van het eereloon van den aangewezen advocaat*. » (Het overige zooals in het ontwerp.)

Art. 47. — Te vervangen door den volgende tekst :

« De ambtshulp van den overeenkomstig artikel 28 aangewezen advocaat, is kosteloos. Evenwel worden de uitzon-

cas exceptionnels dans lesquels il peut être dérogé à ce principe, ainsi que la procédure à suivre. »

Art. 51. — A lire comme suit :

« Sont abrogés : *a*) la loi du 30 juillet 1889 sur l'assistance judiciaire et la procédure gratuite, sauf les articles 6 et 14; *b*) la loi du 27 juin 1895 modifiant l'article 3 de la loi du 30 juillet 1889; *c*) le n° 8, les quatre premiers alinéas du n° 10, le n° 11 de l'article 61 de la loi du 25 mars 1891 contenant le Code du timbre. »

Art. 52 (nouveau). — Pour les actions introduites avant l'entrée en vigueur de la présente loi, les dispositions abrogées par l'article 51 ci-dessus resteront applicables au delà de cette date, jusqu'à épuisement de la première instance et, le cas échéant, jusqu'à épuisement de l'instance d'appel, si celle-ci a été engagée avant cette date.

derlijke gevallen waarin van dit beginsel kan afgeweken worden, alsmede de te volgen rechtspleging, bij Koninklijk besluit geregeld. »

Art. 51. — Te doen luiden :

« Worden ingetrokken : *a*) de wet van 30 Juli 1889 op den gerechtelijken bijstand en de toelating om kosteloos te procedeeën, behalve de artikelen 6 en 14; *b*) de wet van 27 Juni 1895, houdende wijziging van artikel 3 der wet van 30 Juli 1889; *c*) n° 8, de eerste vier alinea's van n° 10, n° 11 van artikel 61 der wet van 25 Maart 1891 op het zegel. »

Art. 52 (nieuw). — Voor de rechtsvorderingen ingesteld vóór het van kracht worden dezer wet, blijven de bij voorgaand artikel 51 ingetrokken bepalingen van toepassing tot na dezen datum, tot afhandeling in eersten aanleg en, desgevallend, tot afhandeling van den aanleg in hooger beroep, indien deze vóór bedoelden datum werd ingezet.